

De clown in Jan Hammenecker

'IK BEN ZIEKELIJK OP ZOEK
NAAR AANDACHT'

'Een ontdekking? Ik?' Jan Hammenecker staat zelf nog het meest te kijken van zijn grote Vlaamse doorbraak met *De 16*.

door Lander Deweer · Foto's Christophe Martin

Serieuus, dat jij helemaal tot hier bent gekomen. Speciaal voor mij. Wat een eer.'

Angers, hoofdplaats van Maine-et-Loire, links onder Parijs. Jan Hammenecker wacht me in de stationshal op. Alerte blik, het weinige haar lichtjes in de war. Hier werkt hij aan de herneming van *Les caprices de Marianne*, een klassieker uit de Franse theatercanon. Binnenkort trekt hij daarmee naar Parijs.

Het is zondagmiddag, de eerste dag van het winteruur en vier dagen na de start van *De 16*, de zesdelige fictie-

reeks van Willem Wallyn over het leven in de coulissen van de Wetstraat. Na kleine rollen in *Ex-drummer* en *Welp*, *Het goddelijke monster*, *Cordon* en *Eigen kweek* heeft Vlaanderen opeens een rasacteur ontdekt. Recensenten hebben het over 'Jan Hammenecker in de rol van zijn leven als de nihilistische kabinetschef Charles Van Praet'. Ze schrijven dat het politieke beest dat hij neerzet een cliché is, maar dat je hem wel meteen gelooft, dat de reeks integraal door hem wordt gedragen. 'Zijn doorbraakrol?' vragen ze zich af. 'Op zijn 48ste'

* * *

'Dit had ik nooit verwacht', zegt Hammenecker terwijl we het station van Angers verlaten. 'Ik ben het sowieso niet gewoon dat er over mij wordt geschreven – en al zeker niet op deze manier. Ik ben verrast. Ik heb precies iets gemist. Een ontdekking? Ik? Ik ben 48 en al jaren bezig. Akkoord, ik ben geen bekende Vlaming, maar dat vind ik ook niet erg. Ik fladder tussen België en Frankrijk, ben overal een passant en speel mooie rollen. Meer moet dat niet zijn, dacht ik.'

▶ de bank hebben staan, maar de code van onze bankkaart kwijt zijn. We durven zelfs niet meer te dromen. Het is de taak van cultuur om mensen uit die kramp te krijgen. Mijn geloof in de politiek is weg, maar we vergeten dat we zelf ook voor verandering kunnen zorgen. Iedereen, van mens tot mens. Door met elkaar te praten, elkaar te helpen, jezelf te respecteren en van daaruit ook de anderen. Ik denk dat die levenshouding besmettelijk werkt. Althans, ik hoop het. Het is mijn enige houvast. De oorlog in Syrië kan ik niet oplossen, op mijn eigen omgeving heb ik wel invloed.

* * *

We zijn in de Bar du Centre beland, een café zonder muziek. Orval komt er uit de ijskast, niet van het schap.

'Af en toe', zegt Hammenecker, 'kijk ik rond en vraag ik me af: hoe ben ik hier in godsnaam terechtgekomen? De theaterwereld in Parijs, het hart van de Franse cultuur: dat is toch mijn plek niet? Ik ben de zoon van een *vismarchand*. Mijn ouders hebben nooit een boek gelezen.'

Het succes kwam langzaam en in korte Franse titels. *Max et bobo* (een film van Frédéric Fonteyne), *La cruche cassée* (een theaterstuk van Frédéric Bélier-Garcia naar een tekst van Herbert von Kleist), *Les témoins* (een tv-reeks van Marc Herpoux en Hervé

'Ik zie er misschien kalm en berekend uit, maar vanbinnen broeit het. Mijn demonen laten me niet met rust. Ik ben jaloers op mensen die lachen wanneer het moet, die huilen wanneer het moet, die innerlijke vrede hebben.

'Mijn puberjaren waren heel zwaar. Voor hetzelfde geld was ik nu een crimineel, had ik al iemand doodgeslagen – weet ik veel.

'Ik geef mezelf geen bestaansrecht. Ik heb al mijn hele leven het gevoel dat ik er niet had moeten zijn, dat ik alles wat ik krijg niet verdien. Tot voor kort was niets onvoorwaardelijk, ook liefde niet. Ik beschouwde het als iets dat ik moest verdienen. Omdat je mooi was, lief, vriendelijk. Niet zomaar, niet louter om wie je bent. Ik kon me niet voorstellen dat iemand mij kon liefhebben om wie, om wat ik ben. Vandaar ook theater. Misschien kun je mij dan tenminste liefhebben om mijn trucjes, dacht ik, om mijn spel.'

* * *

De volgende ochtend. Opnieuw een mail van Hammenecker: 'Een van de dingen die ik gisteren probeerde te zeggen, maar dan met de woorden van Baudelaire: "Als u geen slaaf wilt zijn, gekweld door de tijd, wees dan dronken zonder ophouden. Van wijn, poëzie of deugd, het staat u vrij."

'Ik kan me perfect in die uitspraak vinden', zegt hij even later bij de och-

JAN HAMMENECKER

→ 48 jaar.

→ opgegroeid in De Haan en Oostende, woont in Brussel.

→ heeft met Charles Van Praet in *De 16* zijn eerste hoofdrol in Vlaanderen beet.

→ was de voorbije jaren te zien in *Eigen kweek*, *Het goddelijke monster* en *Cordon*, telkens in kleinere rollen.

→ ook bekend als **Dikke Lul** uit Koen Mortiers *Ex-drummer* (2007).

→ is vooral in **Frankrijk actief**, in theater, film en op tv.

→ speelde er onder meer mee in de tv-reeks *Les témoins* en de films *Quand la mer monte* (2004) van Yolande Moreau en *The Family* (2013) van Luc Besson, met ook Robert De Niro en Michelle Pfeiffer.

→ **helden**: Buster Keaton, John Massis en Mohammed Ali.

JAN HAMMENECKER:

'De mensen laten lachen met een tragische ondertoon, daar wil ik naartoe.'

'Laten we eerlijk zijn: om op een podium te gaan staan, om zo veel aandacht op te eisen, om mensen zo veel te laten betalen om naar je te komen kijken, moet je een beetje ziek zijn.'

Hadmar). In de aftiteling van *The Family*, een film uit 2013 van Luc Besson, stond zijn naam tussen die van Robert De Niro en Michelle Pfeiffer.

Maar van *stardust* geen spoor.

'Ik heb al mijn hele leven dat ik niet voorzien ben aan de tafel', zegt hij. 'Ik maak me klein, probeer vooral niet te storen. Ik wil wel meedoen met het spel, maar ik hoop vooral dat ze niet merken dat ik er niet bij hoor. Pas de laatste tijd komt daar verandering in.

tendkoffie. 'Het is een pleidooi voor het volle leven. En een aanmoediging om mijn vak verder uit te puren, om mensen met levenslust te besmetten.'

We gaan de burcht van Angers binnen. Zwijgend bekijken we het *Wandtapijt van de Apocalyps* – honderd meter lang en meer dan vier meter hoog –, de tafferelen van Sint-Jan, vechtend met monsters en demonen.

Na de Apocalyps, een boekenwinkel. Hammenecker zegt dat hij

meestal in het Frans leest en dat op zijn nachtkastje *Leven als ambacht* ligt, het dagboek vol lessen in leven en doodgaan van Cesare Pavese.

Hammeneckers grootoom, ook een Jan, was bevriend met Gerard Walschap. Hij schreef gedichten en is vooral in de Scheldestreek bekend. 'In Mariekerke, bij Bornem, is er een Jan Hammeneckerstraat en een Jan Hammeneckerplein. Er staat zelfs een standbeeld van Jan Hammenecker. Toen ze nog jonger waren, begrepen mijn kinderen er niets van. Was papa dan zo beroemd?'

Hij koopt twee boeken. Stefan Zweig, *Le monde d'hier*, en Pascal Quignard, *Mourir à penser*.

Het is tijd voor een laatste koffie.

'Ik heb een enorme bewondering voor iemand als John Massis', zegt

Hammenecker nog. 'Het was geen intellectueel, geen denker, geen Guy Debord die in polemische stellingen de spektakelmaatschappij laakte. Maar hij voelde wel dat er iets niet klopte. Hij klaagde de schijnwerkelijkheid van televisie aan en werd uitgelachen. Een tragisch figuur. In zijn leven heeft hij heel wat verwezenlijkt, maar dan wel op een gebied dat werkelijk niemand interesseert. In het circus boekte hij grote successen, op tv kwam hij niet aan bod. Dat boeit mij.' **Weiger je eigenlijk soms rollen?**

HAMMENECKER. Zelden. Als het niet in mijn agenda past of als ik gelaagdheid in het personage mis. Het is heerlijk om de *bad guy* te spelen, maar het mag niet aan de oppervlakte blijven. Na *Dikke Lul* in *Ex-drummer* werd ik telkens weer voor verkrachters, pedo-

fielen en moordenaars gevraagd. Op een bepaald moment moet je selectiever worden. Ook daarom ben ik vijftien kilo afgevallen. Ik ben mijn 'verdedigingsvet' kwijt, de buffer tussen mezelf en de buitenwereld. Maar dat niet alleen. Ik wil ook weleens andere rollen spelen dan de hoekige, robuuste slechterik.'

Nog één keer Willem Wallyn: *Tijdens de audities blies Jan me omver. Ik kende hem niet, maar ik wist meteen: dit is 'm. Zelfs nadien, tijdens de opnames, ben ik nog een tijdje bang van hem geweest. Ik dacht dat hij echt zo was. Maar Jan heeft zo veel meer in zijn mars dan de rol van bullebak. Net zoals James Gandolfini ook romantische rollen aankon.*

'Dat is een mooi compliment', zegt Hammenecker. 'De scènes in *The*

Sopranos waarin Gandolfini bij de psychiater zit, vind ik geweldig. En dan verklaart hij haar nog zijn liefde ook, onbeholpen en tevergeefs.'

Charles Van Praet, John Massis, Tony Soprano: je moet geen therapeut zijn om daar een patroon in te zien.

HAMMENECKER. Stuk voor stuk tragische figuren, ik weet het. (*denkt na*) Ik hou van clowns. Buster Keaton en Charlie Chaplin zijn mijn grote helden. De mensen laten lachen, met een tragische ondertoon: daar wil ik naartoe, zo wil ik eindigen. Maar zeg nu zelf, voor de rol van clown ben ik toch nog veel te jong?

→ DE 16

Nog drie woensdagavonden op Canvas. Hammenecker is momenteel ook in de bioscoop te zien in Fien Trochs *Home*.